

2. Герасимів З. М. Еколого-географічні особливості землекористування Зборівського адміністративного району. Наукові записки ТДПУ. Серія: географія. Тернопіль, 2004. №2. С. 153-158.
3. Домбровський С. Ф., Тараненко Л. С. Державне управління сільським господарством в Україні (правові аспекти): навч. посіб. Хмельницький: ХУУП, 2015. 397 с.
4. Економіка підприємств АПК: навч. посіб. / за ред. С. Л. Дусановського, М. А. Горлачука. Тернопіль : Горлиця, 2012. 250 с.
5. Іванух Р. А., Дусановський С. Л., Білан Є. М. Аграрна економіка і ринок. Тернопіль : Збруч, 2013. 306 с.
6. Лупенко Ю. О., Саблук П. Т., Федоров М. М. Результати і проблеми реформування сільського господарства України. Економіка АПК. 2014. № 7. С. 26-38.
7. Могильний О. М. Регулювання аграрної сфери : монографія. Ужгород : ІВА, 2015. 400 с.
8. Офіційний сайт Зборівської районної ради [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zborivrayrada.org.ua>.
9. Руліцька К. Сільськогосподарські підприємства: аналіз діяльності та тенденції розвитку : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2013. 212 с.
10. Сахацький М. П. Проблеми відродження сільського господарства: монографія. К. : ІАЕ, 2010. 304 с.
11. Сільське господарство Тернопільської області: статистичний збірник. 2018 рік. Тернопіль : Головне управління статистики у Тернопільській області, 2017. 180 с.
12. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. К. : ННЦ ІАЕ, 2012. 218 с.

Леонтюк М.

*магістрант II курсу спеціальності 106 Географія
Науковий керівник – викл. Задворний С. І.*

САКРАЛЬНА АРХІТЕКТУРА ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ

Сучасний етап розвитку українського суспільства загострив проблему відродження національної культури і духовності. Поряд із поступовими структурними процесами лібералізації і гуманізації суспільного життя розпочалось духовне відродження нашої держави. Активно почали розвиватись усі сектори вітчизняної економіки, в чому числі й туристична індустрія. Тенденції взаємодії і використання культурної спадщини в рамках культурно-пізнавального туризму є однією з найбільших і найприбутковіших форм соціально-економічного розвитку територій. Виходячи із реалій та умов реформування територіальної організації влади і місцевого самоврядування (децентралізації), залучення у туристичну діяльність об'єктів культурної спадщини місцевих громад є перспективним процесом.

Значну кількість пам'яток історії і культури у регіонах України займають сакральні об'єкти. Сакральні пам'ятки – одна з найяскравіших сторінок в історії українського народу, вони мають величезне художньо-естетичне, науково-пізнавальне, просвітницьке та культурно-освітнє значення. Зважаючи на величезні масштаби руйнацій, яких зазнала культурно-історична спадщина України впродовж XX століття, зростає духовна та культурно-просвітницька роль храмів та монастирів у житті країни. Відтак реставрація, реконструкція та відбудова пам'яток архітектури стає дієвим інструментом духовного національного розвитку, відродження самосвідомості українського народу [1].

Кожен регіон характеризується значною територіальною поширеністю сакрально-туристичних об'єктів. Така висока насиченість сакральними об'єктами пояснюється специфічними особливостями історико-географічного розвитку території. Тому це вимагає проведення комплексних суспільно-географічних досліджень, з метою виявлення територіальних диспропорцій у поширенні даного виду культурної спадщини у регіоні. Отримані результати сприятимуть у свою чергу забезпеченню високого рівня управління сакрально-культурним потенціалом регіону. Крім того, необхідно провести адекватну оцінку такого потенціалу з метою розвитку туризму у регіоні.

В сучасній науковій літературі сакральним об'єктам у туристичній сфері приділено недостатньо уваги. Однак, незважаючи на значні дослідження учених у сфері спадщини, в сучасній національній науці відсутнє узагальнююче дослідження цієї сфери.

Сакральна архітектура – це архітектура священних місць, споруд та дійств (обрядів). У всіх релігіях храм вважався священним місцем, де Бог являє свою присутність людям, щоб приймати їх поклоніння, проявлене у культі, зробити їх причетними до своєї ласки і життя. Він не перебуває у світі земному, але завдяки храмові людина входить у зв'язки зі світом Бога. Об'єктами сакральної архітектури є храми, цвинтарі, монастирі, каплиці, хрести та фігури, меморіальні місця та місця об'явлень (рис. 1.).

Українська сакральна архітектура – місткий феномен, що включає відображення у священних спорудах людиною пошук шляху до Бога від античності через язичництво до християнства та різноманіття віровизнань сучасності. Це – багатобарв'я стилів, найширша географія від українських етнічних земель у межах сучасної України та за ними аж до найвіддаленіших закутків світу, де розпорошений український етнос, врешті, це відомі імена українських та іноземних зодчих, які споруджували храми на території України та в місцях проживання українців [2, с. 3].

Рис.1. Об'єкти сакральної архітектури

Згідно закону України «Про охорону культурної спадщини», переважна більшість об'єктів сакральної архітектури відноситься до пам'яток архітектури, які являють собою окремі будівлі, архітектурні споруди, що повністю або частково збереглися в автентичному стані і характеризуються відзнаками певної культури, епохи, певних стилів, традицій, будівельних технологій або є творами відомих авторів [2].

На сучасному етапі розвитку модерної суспільної географії вивченням територіальних аспектів сакральних пам'яток нематеріальної культурної спадщини займаються в рамках сакральної географії.

Сакральна географія (лат. *sacrum, sacri* – священний; той, що стосується релігійного культу й ритуалу) – це самостійна суспільно-географічна наука, яка сформувалася на стику географії і соціології та вивчає територіальну організацію сакральної життєдіяльності населення, вплив релігійної сфери на формування загальносуспільних стереотипів поведінки, традицій та цінностей [4, с. 15].

Мета дослідження сакральної географії – виявлення територіальних закономірностей та особливостей територіальної організації релігії, а також релігійної сфери як комплексу явищ і об'єктів. Для досягнення цієї мети передусім передбачається розв'язання таких завдань:

- виявити причини і фактори поширення тієї чи іншої релігії;
- з'ясувати закономірності розподілу культових споруд (сакральної архітектури) на території;
- вивчити вплив релігійних вірувань на спосіб життя різних соціальних верств населення;
- визначити особливості релігійної поведінки людей;
- дослідити роль релігії у формуванні суспільного розуму та суспільного інтелекту на конкретній території;

- вивчити вплив міжконфесійної ситуації на розвиток продуктивних сил, динаміку соціальних процесів;

- дослідити регіональні й конфесійні особливості соціальної доктрини церкви, їх вплив на рівень життя населення.

Отже, сакральна архітектура виступає складним та багатограним об'єктом дослідження суспільної географії. Вивчення геопросторових аспектів релігійної сфери сприяє формуванню комплексного бачення культурного та соціально-економічного розвитку регіонів.

Список використаних джерел

1. Архітектурно-просторова організація сакральних комплексів історичної Волині: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. архіт. наук: 18.00.01 - теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури / Гнатюк Лілія Романівна; Нац. акад. образотворчого мистецтва і архітектури. – К., 2010. – 20 с.

2. Закон України «Про охорону культурної спадщини» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>.

3. Криворучко Ю. І. Архітектура сакральна [Електронний ресурс] / Ю. І. Криворучко // Енциклопедія сучасної України. – 2001. – Режим доступу до ресурсу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=44838.

4. Потапова А. Стан та особливості сакральної географії в умовах сьогодення / А. Потапова, В. Горбач. // Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів: матеріали III Міжнар. наук.- практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 11-12 квітня 2019 р.) / за ред. Ю. М. Барського, С. О. Пугача. – Луцьк. – 2019. – С. 15–17.

5. Шевчук Л. Т. Соціальна географія: навчальний посібник / Л. Т. Шевчук. – К. : Знання, 2007. – 349 с.

Мелимука Т.

*магістрантка II курсу спеціальності 106 Географія
Науковий керівник – викл. Гавришок Б. Б.*

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ОСВОЄННЯ ТЕРИТОРІЇ БОРЩІВСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Територія Борщівського району характеризується своєрідними геологічною будовою, рельєфом, мікрокліматом, рослинним і тваринним світом. Фізико-географічні особливості даної місцевості вплинули на час заселення і специфіку господарства. Сприятливі ландшафтно-кліматичні умови визначили відносно раннє освоєння річкових долин досліджуваного регіону. Це, у свою чергу, спричинило інтенсивну антропогенну трансформацію природи, вивченість якої на даний час є досить поверховою і фрагментарною.